

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАНУБИЙ КОРЕЯ: ЎЗАРО ҲАМКОРЛИК АЛОҚАЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Диёр Орифович Маматов

Тошкент шаҳридаги Ёджу техника институти “ижтимоий-гуманитар фанлар”
кафедраси катта ўқитувчиси.
d.mamatov@ytit.uz

АННОТАЦИЯ

Мақолада Ўзбекистон Республикасининг Корея Республикаси билан стратегик ҳамкорлик алоқалари шунингдек, ўзаро муносабатлар тарихи, иқтисодий, ижтимоий, маданий ҳамда таълим соҳасидаги алоқаларнинг ривожланиш тенденциялари мавжуд статистик ва илмий асослар билан ёритилган. Корея Республикаси жаҳоннинг ривожланган давлатлари қаторида илдам олға сураётган давлатларидан бири бўлиб, мазкур давлат билан Ўзбекистон Республикасининг турли соҳалар ривожига олдиб бораётган ҳамкорлик алоқалари ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. Ушбу эришилаётган ютуқлар мақолада тизимли, даврий кетма-кетликда, мантиқийлик ҳамда холисона тарзда ёритилиш билан бирга, керакли хулоса ва таклифлар илгари сурилган.

Калит сўзлар: Стратегик шерикчилик, ҳаракатлар стратегияси, давлат сиёсати, корея ҳафталиги, электрон савдо платформасини, меморандум, ҳамкорлик, парламентлараро алмашинув, инновацион ҳамкорлик, бизнес-форуми.

ABSTRACT

The article highlights the strategic cooperation as well as the history of relationships, trends in the development of economic, social, cultural and educational relations based on statistical and scientific data between the Republic of Uzbekistan and the Republic of Korea. The Republic of Korea is one of the most developed countries in the world, and cooperation in various fields between the Republic of Korea and the Republic of Uzbekistan is yielding positive results in both directions. These achievements are systematically, periodically, logically and objectively disclosed in the article, and the necessary conclusions and recommendations are made.

Keywords: Strategic partnership, action strategy, government policy, Korea Week, e-commerce platform, memorandum, cooperation, inter-parliamentary exchange, innovative cooperation, business forum.

КИРИШ

Ўзбекистон билан Жанубий Корея географик жиҳатдан бир-биридан узок, лекин кўнгли яқин, тинчлик ва тараққиёт йўлида мақсади муштарак давлатлардир. Тарихдан маълумки, мамлакатларимиз Буюк ипак йўли даврларидан бошлаб ўзаро борди-келди қилган. Самарқанддаги "Афросиёб" музейида сақланаётган деворий суратларда VII аср ўрталарида Самарқанд хукмдорининг қадимги Корея – Чосон элчисини қабул қилиш маросими акс эттирилгани бунга ёрқин мисол бўла олади.

Жанубий Корея ва Ўзбекистон ўзаро стратегик шериклардир. Жанубий Корея юксак даражада тараққий этган, улкан иқтисодий, илмий-техникавий, инновацион ва интеллектуал салоҳиятга эга давлат. Бу ерда ушбу йўналишларда эришилган муваффақиятлар ҳар жиҳатдан ўрганишга ва ибрат олишга арзийди. “Ўзбекистон бизнинг энг яқин ҳамкорларимиздан бири бўлиб, турли соҳалардаги алоқаларимиз изчил ривожланиб бораётганидан мамнунмиз. Жанубий Корея бугунги кунда бутун Евросиёда тинчлик ва фаровонликни мустаҳкамлаш йўлидан бормоқда. Марказий Осиёда асосий ўринга эга Ўзбекистон ушбу режанинг марказидадир”, деди Корея Республикаси Президенти.

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Корея Республикаси Осиё – Тинч океани минтақасида Ўзбекистоннинг етакчи савдо-иқтисодий ва инвестициявий шерикларидан биридир. Жанубий Кореянинг Марказий Осиё мамлакатлари билан савдо айланмасида Ўзбекистон улуши қарийб 50 фоизни ташкил этади. Расмий Сеулнинг Ўзбекистон иқтисодиётига жалб этган инвестициялари ҳажми йилдан йилга ошиб бормоқда. Бунга асосий сабаб бир-бирига нисбатан ҳамда ишончли шерикчилик муносабатларида яқдиллик сиёсатининг ривожланишидандир.

Шу билан бирга, жадал ўзгариб бораётган глобал шароитда икки давлат учун истиқболли бўлган фармацевтика, косметика, меҳмонхона бизнеси, шаҳарларни бошқаришнинг замонавий тизимларини ривожлантириш сингари бошқа соҳаларда -ҳамкорлик имкониятларини ўрганиш муҳим аҳамиятга эга. 2019 йили Жанубий Кореянинг фармацевтика компаниялари 18,6 миллиард долларлик кўрсаткич билан Осиёда учинчи ўринни эгаллади. Корея Республикаси 2020 йилга қадар дори воситаларини ишлаб чиқариш ҳажмини 20,4 миллиард долларга чиқариш орқали дунёнинг етакчи етита давлати сафига киришни режалаштирапти.

Ўзбекистон, ўз навбатида, фармацевтика соҳасига ихтисослаштирилган еттига эркин иқтисодий зонани ривожлантириш бўйича фаол иш олиб бормоқда. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон ва Жанубий Кореянинг мазкур соҳадаги ҳамкорлиги амалий аҳамиятга эга ҳисобланади.

Икки давлат ўртасида парламентлараро алмашув муваффақиятли ривожланмоқда. 1995-йилда Корея Республикаси Миллий Ассамблеясида “Корея-Ўзбекистон” дўстлик Ассоциацияси тузилди. 2005-йилда Олий Мажлис Қонунчилик палатасида Корея билан ҳамкорлик бўйича махсус гуруҳ таъсис этилди. 2017-йилнинг сентябрида Корея Республикасининг Миллий Ассамблеяси спикери Чон Се Гюннинг Ўзбекистонга ташрифи ҳамда 2018-йилнинг февралда эса Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси спикери Н.Исмоиловнинг Корея Республикасига ташрифлари амалга оширилди. Мазкур ташрифлар натижасида қонунчилик тизимида кўплаб ижобий ишлар амалга оширилди.

Сиёсий, савдо-иқтисодий, инвестициявий, молиявий-техник, инновацион, ҳарбий-техникавий ва маданий-гуманитар соҳалардаги ҳамкорликни янада кенгайтириш юзасидан имзоланган икки томонлама битимлар ва эришилган аҳдлашувларни амалга ошириш, шунингдек, мазкур масалалар бўйича, аввало савдо-иқтисодий ҳамкорлик бўйича Ўзбекистон — Жанубий Корея Ҳукуматлараро қўмитаси доирасида мунтазам ва самарали ўзаро ҳамкорликни ташкил этиш борасида икки томонлама ҳамкорликнинг барча йўналишлари бўйича музокаралар олиб бориш, жорий масалаларни тезкор ҳал этиш ва олға силжитиш учун Корея Республикасига Ишчи гуруҳ раҳбарларини тегишли вазирликлар, идоралар ва компанияларнинг вакиллари билан бирга хизмат сафарларига мунтазам юбориб туришга келишилди.

МУҲОКАМА ВА НАТИЖАЛАР

Бугунги кунда икки давлат ўртасида ҳукуматлар, вазирлик, идора, молия, банк институтлари ва бизнес тузилмалари ўртасида мустаҳкам муносабатлар тобора кенгайиб бормоқда. Парламентлараро алоқалар ривожланаяпти, ташқи ишлар вазирликлари маслаҳатлашувлари доимий равишда ўтказиляпти. “Корея Республикаси — Марказий Осиё” ҳамкорлик форуми самарали иш олиб бормоқда. 2017 йилнинг июль ойида Жанубий Корея ҳукумати томонидан махсус тузилма — Корея Республикаси — Марказий Осиё ҳамкорлик форуми котибияти тузилди. Мазкур котибият Жанубий Кореянинг Марказий Осиё давлатлари, шу жумладан, Ўзбекистон билан

узоқ муддатли ҳамкорлик йўналишларини ишлаб чиқишда муҳим роль ўйнамоқда. Ушбу ташаббус икки мамлакат-давлат органлари ўртасидаги алоқаларни янада тараққий топтириш, корейлик ишбилармонларни кенг жалб қилиш ҳамда бизнес ҳамкорликни фаоллаштириш йўлида янги имкониятларни очади.

Парламентлараро алмашинув соҳасида ҳам юқори натижаларга бой муносабатлар йўлга қўйилиши ўзининг қонунчилик соҳаси ривожига ўз натижаларини бера бошлади. 1995 йилда Корея Республикаси Миллий Мажлиси ҳузурида Корея-Ўзбекистон дўстлик уюшмаси ташкил этилди. 2005 йилда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Корея билан ҳамкорлик қилиш учун гуруҳ тузди. Икки мамлакат парламентлари мунтазам учрашувлар ўтказиб келмоқда, бу эса мамлакатлар ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Муниципал даражада яқин алоқалар ўрнатилган бўлиб, ушбу доирада Тошкент ва Сеул, Фарғона ва Ёнгин, Наманган ва Сонгнам, Самарқанд ва Кёнгжу, Тошкент вилояти ва Кёнсан-Пукто ҳамкорлик келишувлари мавжуд.

Бугунги кунга келиб Корейнинг Ўзбекистонга киритган инвестициялари ҳажми 7 миллиард доллардан ошган. Ўтган йилда 320 миллион доллар, яъни 2020 йилга нисбатан 20 фоиз кўп ўзлаштирилди. Бу маблағлар ҳисобига кимё, нефть-кимё, тўқимачилик, қурилиш, қишлоқ хўжалигида қўшма лойиҳалар амалга оширилмоқда. Корея Эксимбанки ҳамда Иқтисодий тараққиёт ва ҳамкорлик фонди (EDCF) билан кўп йиллик самарали ҳамкорлик алоҳида диққатга сазовор. Масалан, ушбу жамғарма доирасидаги молиялаштириш ҳажми 1 миллиард долларга етказилди. 2023 йилга қадар Ўзбекистонда янги лойиҳаларни амалга оширишга салмоқли маблағ йўналтирилмоқда. Корейнинг халқаро ҳамкорлик агентлиги (KOICA) билан сермахсул шериклик ҳам кенгаймоқда. Ўзбекистон Президенти яқин даврга мўлжалланган ҳамкорликда учта асосий йўналиш: “яшил” тараққиёт, рақамлаштириш ва ижтимоий ҳимоя тизимини мустаҳкамлаш масалалари кун тартибида турганини таъкидлади. Истикболдаги барча қўшма лойиҳалар, дастур ва ҳаракатлар режаларини шу асосий устуворликлардан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқиш таклиф этилди. Президент Шавкат Мирзиёев Ўзбекистоннинг инсон капитали ва табиий ресурслари Корея Республикасининг истикболли технологиялари ва билимлари билан бирлашса, жаҳон бозорида талаб юқори бўлган маҳсулот ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун яхши замин яратиш мумкинлигини алоҳида таъкидлади. Шу

муносабат билан давлатимиз раҳбари Иқтисодий тараққиётга кўмаклашиш фондини (EDPF) жалб қилган ҳолда Тошкент вилоятида яримўтказгич ва электроника ишлаб чиқариш бўйича Ўзбекистон-Корея кластерини ташкил этиш таклифини билдирди. Унинг ҳудудида фан-таълим муассасалари, илғор технологиялар соҳасидаги тадқиқот ва ишланмалар марказларини жойлаштириш мумкин бўлади.

ХУЛОСА

Ўзбекистон ва Кореянинг кўплаб масалалар юзасидан қарашлари ўхшашдир. Мамлакатларимиз халқаро майдонда бир-бирига кўмаклашмоқда. Корея Республикаси Ўзбекистоннинг БМТ Инсон ҳуқуқлари бўйича кенгашига сайланишини, шунингдек, 2023 йилда Жаҳон туризм ташкилоти Бош ассамблеяси 25-сессиясини ўтказиш жойи сифатида Самарқанд номзодини қўллаб-қувватлади. Ўзбекистон, ўз навбатида, Кореянинг 2024-2025 йилларда БМТ Хавфсизлик кенгаши муваққат аъзоси бўлиш ниятини қўллаб-қувватлайди.

Икки томон раҳбарлари ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг истиқболли лойиҳа ва дастурларини илгари суриш мақсадида парламентлар ва ҳукуматлар даражасидаги мулоқотнинг янги самарали механизмларини жорий қилишни таклиф этди.

REFERENCES

1. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўрисидаги Фармони. – Тошкент: «Адолат», 2017.
2. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. - Тошкент: «Ўзбекистон» НМИУ, 2017
3. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз.–Т.:Ўзбекистон, 2000.
4. Каримов И.А. Ўз келажагимизни ўз қўлимиз билан курмоқдамиз. // Туркистон. Мирзиёев Ш.М. Миллий тикланишдан миллий юксалиш сари. – Тошкент: Credo Print, 1 том. 2017.
5. Пахрутдинов Ш. Таҳдид –ҳалокатли куч. –Тошкент: Академия, 2001.
6. Сун Дон Ги.Ўзбекистон Республикаси ва жанубий Корея иқтисодий ва маданий алоқалар ҳамда истиқболли режалар. Дис.тарих фанлари номзоди. – Тошкент: 2000
7. <http://parliament.gov.uz/uz/1=50>Обиджонов Б: Муштарак мақсадлар ва қадимий дўстлик ришталари.

